

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 7Co/70/2019
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8110226337
Dátum vydania rozhodnutia: 17. 10. 2019
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Branislav Breza
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2019:8110226337.3

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Branislava Brezu a sudcov JUDr. Martina Filakovského a JUDr. Anny Kovalovej v právnej veci žalobcu: Aeroklub Prešov, občianske združenie, so sídlom v Prešove, na ul. Vranovskej č. 72, IČO: 31 956 912, právne zastúpeného JUDr. Ivetou Rajtákovou, advokátkou so sídlom v Košiciach, na ul. Štúrovej č. 20, proti žalovaným: X. G. G., L.. XX.XX.XXXX, J. E. G., L. A.. X. Č.. XX, X. V. X., L.. XX.XX.XXXX, J. E. G., L. A.. E. Č.. XXXX/XX, X. K. N., L.. XX.XX.XXXX, J. E. G. - L. Š., L. A.. E. Č.. XXXX/XX, X. C. X., L.. XX.XX.XXXX, J. E. T., L. A.. G. Č.. XXX/XX a 5. C. X., L.. XX.XX.XXXX, J. E. T., L. A.. G. Č.. XXX/XX, o neplatnosť právneho úkonu, o odvolaní žalovaného v 1. rade proti rozsudku Okresného súdu Prešov zo dňa 31.10.2018 č.k. 29C 206/2010- 372 v spojení s opravným uznesením Okresného súdu Prešov zo dňa 11.01.2019 č.k. 29C 206/2010 -388 takto

rozhodol:

Potvrďuje rozsudok.

Žalobcovi sa nepriznáva náhrada trov odvolacieho konania.

odôvodnenie:

1. Prvoinštančný súd napadnutým rozsudkom určil, že kúpna zmluva uzatvorená medzi V. X., nar. XX.XX.XXXX a zomrelým XX.XX.XXXX, naposledy bývajúcim v T., L. A.. L. Š. Č.. XXX/XX ako predávajúcim a žalovaným v 1. rade ako kupujúcim, ktorou predávajúci previedol na kupujúceho spoluvlastnícky podiel 1/15 k nehnuteľnosti zapísanej na LV č. XXXX, kat. úz. L. Š., ako parcela registra „E“ č. XXX/XX - orná pôda o výmere 12 344 m² je neplatná. Žalobcovi voči žalovanému v 1. rade priznal nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %. Vo vzťahu žalobcu a žalovaných v 2. až 5. rade nárok na náhradu trov konania sporovým stranám nepriznal.

2. Vykonaným dokazovaním mal za preukázané, že právny predchodca žalovaných v 2. až 5. rade V.R. X., L.. XX.XX.XXXX S. X.R. XX.XX.XXXX, zastúpený manželkou S. X., L.. XX.XX.XXXX S. X.R. XX.XX.XXXX, uzatvoril so žalovaným v 1. rade kúpnu zmluvu o prevode svojho spoluvlastníckeho podielu 1/15 k parcele č. XXX/XX o výmere 12 344 m², zapísanej na LV č. XXXX, kat. úz. L. Š.. V čase prevodu tohto spoluvlastníckeho podielu aj žalobca bol podielovým spoluvlastníkom parcely č. 844/19. Právny predchodca žalovaných v 2. až 5. rade nerešpektoval predkupné právo žalobcu v zmysle ust. § 140 Občianskeho zákonníka a svoj spoluvlastnícky podiel mu neponúkol na predaj.

3. Podľa ust. § 140 Občianskeho zákonníka, ak sa spoluvlastnícky podiel prevádza, majú spoluvlastníci predkupné právo, ibaže ide o prevod blízkej osobe (§ 116, § 117). Ak sa spoluvlastníci nedohodnú o výkone predkupného práva, majú právo vykúpiť podiel pomerne podľa veľkosti podielov.

4. Podľa § 40a Občianskeho zákonníka, ak ide o dôvod neplatnosti právneho úkonu podľa ustanovení § 49a, § 140, § 145 ods. 1, § 479, § 589, § 701 ods. 1 a § 741b ods. 2, považuje sa právny úkon za platný, pokiaľ sa ten, kto je takým úkonom dotknutý, neplatnosti právneho úkonu nedovolá. Neplatnosti sa nemôže dovolávať ten, kto ju sám spôsobil. To isté platí, ak právny úkon nebol urobený vo forme, ktorú vyžaduje dohoda účastníkov (§ 40). Ak je právny úkon v rozpore so všeobecne záväzným právnym predpisom o cenách, je neplatný iba v rozsahu, v ktorom odporuje tomuto predpisu, ak sa ten, kto je takým úkonom dotknutý, neplatnosti dovolá.

5. Právo disponovať so spoluvlastníckym podielom prislúcha každému spoluvlastníkovi, avšak zmluvná voľnosť spoluvlastníka je obmedzená, lebo svoj spoluvlastnícky podiel môže bez ďalšieho previesť iba na osoby blízke. V tomto prípade ostatní spoluvlastníci nemajú predkupné právo na prevádzaný spoluvlastnícky podiel. Ak však spoluvlastník mieni svoj podiel previesť na iné, než blízke osoby, prípadne aj na jedného zo spoluvlastníkov, musí svoj podiel najprv ponúknuť ostatným spoluvlastníkom.

6. Ide teda o povinnosť spoluvlastníka vyplývajúca zo zákonného predkupného práva v zmysle ust. § 140 Občianskeho zákonníka, ktorej korešponduje oprávnenie ostatných spoluvlastníkov na odkúpenie tohto spoluvlastníckeho podielu.

7. Ponuka zo strany povinného spoluvlastníka týkajúca sa prevodu spoluvlastníckeho podielu k nehnuteľnosti musí byť písomná a musí obsahovať všetky podmienky, za ktorých má byť kúpna zmluva uzavretá, predovšetkým uvedením ceny ponúknutou inou osobou, príp. i podmienky ponúknuté popri cene (§ 605 Občianskeho zákonníka).

8. Spoluvlastník, ktorý je oprávnený z predkupného práva, má pri porušení zo strany spoluvlastníka, ktorý je z predkupného práva povinný na výber, či sa bude žalobou domáhať vyslovenia relatívnej neplatnosti alebo sa bude domáhať voči nadobúdateľovi, aby mu nadobudnutý spoluvlastnícky podiel ponúkol na kúpu za rovnakých podmienok alebo sa uspokojí s tým, že mu zostáva predkupné právo, avšak už voči nadobúdateľovi. Je teda na voľbe oprávneného spoluvlastníka, či vôbec a prípadne ktoré z týchto riešení zvolí. Z uvedeného dôvodu potom nemožno súhlasiť s argumentom, že ak dôjde k porušeniu predkupného práva, oprávnení už nemajú naliehavý právny záujem na podaní žaloby o neplatnosť právneho úkonu v zmysle ust. § 40a Občianskeho zákonníka. Takýto názor totiž nemožno odvodiť ani výkladom z ust. § 40a Občianskeho zákonníka v spojení s ust. § 80 písm. c/ O.s.p. resp. s ust. § 137 písm. c/ CSP, ale ani z inej právnej úpravy. Vo všeobecnosti treba prisvedčiť záveru, že žaloba o určenie neplatnosti právneho úkonu pre porušenie predkupného práva môže obstať z pohľadu naliehavého právneho záujmu i vtedy, ak už k porušeniu predkupného práva došlo (uznesenie NS SR zo 14.05.2014 vydané vo veci 7Cdo/46/2013).

9. Žalovaný v 1. rade voči uplatnenému nároku vzniesol námietku premlčania. Právo dovolať sa neplatnosti podlieha premlčaniu a keďže v súvislosti s ust. § 40a Občianskeho zákonníka nie je uvedené inak, premlčacia doba je 3 - ročná (§ 101 Občianskeho zákonníka). Dovolanie sa neplatnosti právneho úkonu je jednostranný hmotnoprávny právny úkon adresovaný účastníkom právneho úkonu a možno ho urobiť oznámením alebo námietkou, a to aj ústne. Tento prejav vôle musí vyjadrovať skutočnosť, že ide o uplatnenie relatívnej neplatnosti, ako aj konkrétnu vadu právneho úkonu, ktorá má v danej veci relatívnu neplatnosť za následok. Z hľadiska zachovania lehoty na uplatnenie práva dovolať sa relatívnej neplatnosti právneho úkonu voči druhému z účastníkov právneho úkonu treba uviesť, že aby dovolanie sa relatívnej neplatnosti malo právne účinky, musí sa vykonať voči všetkým účastníkom právneho úkonu v zákonom stanovenej lehote (rozsudok NS SR z 01.01.2008 vydaný vo veci 3Cdo/187/2006).

10. Rozhodným okamihom pre určenie začiatku plynutia premlčacej doby je urobenie právneho úkonu, a to aj vtedy, keď sa pre účinnosť právneho úkonu vyžaduje rozhodnutie príslušného orgánu. Takéto rozhodnutie nie je predpokladom platnosti právneho úkonu (§ 44 OZ), ale je podmienkou jeho účinnosti (§ 47 ods. 1 OZ). Ten, kto je právnym úkonom dotknutý, sa môže neplatnosti právneho úkonu dovolať už po jeho uzavretí, ešte predtým, než sa stane účinným, teda skôr, než dôjde k vydaniu právoplatného rozhodnutia príslušným orgánom.

11. K uzatvoreniu kúpnej zmluvy došlo dňa 12.09.2007, a preto v súlade s ust. § 122 Občianskeho zákonníka premlčacia lehota začala plynúť dňa 13.09.2007.

12. K prerušeniu plynutia premlčacej lehoty došlo doručením žaloby právnenému predchodcovi žalovaných v 2. až 5. rade, ktorou sa žalobca už raz domáhal určenia neplatnosti predmetného právneho úkonu v konaní vedenom pod sp. zn. 25C/125/2009 dňa 08.10.2009 a táto spočívala až do právoplatnosti rozhodnutia o zastavení konania uznesením súdu zo dňa 08.03.2010 s dátumom právoplatnosti dňa 02.04.2010.

13. Opätovne začala plynúť dňa 03.04.2010 a jej plynutie sa prerušilo podaním zo dňa 26.12.2010 (č.l. 119 až 123) adresovaným k sp. zn. 14C/206/2010, doručeným dňa 10.01.2011, ktorým žalobca označil za žalovaného v 2. rade aj právneho predchodcu žalovaných v 2. až 5. rade pre predmetné konanie, čo nesporne vyplynulo aj zo záverov uznesenia KS v Prešove zo dňa 26.02.2014 vydaným pod sp. zn. 7Co/22/2014, 7Co/23/2014 (č.l. 170 spisu).

14. Premlčacia lehota na uplatnenie si nároku relatívnej neplatnosti právneho úkonu pre porušenie predkupného práva plynula od 13.09.2007 do 08.10.2009 v rozsahu 24 mesiacov a 25 dní a ďalej od 03.04.2010 do 10.01.2011 v rozsahu 9 mesiacov a 7 dní, teda v celkovom súčte neuplynula doba 3 rokov, a preto nárok žalobcu premlčaný nie je.

15. Súd prvej inštancie preto žalobe vyhovel. Výrok o trovách odôvodnil ust. § 255 ods. 1 CSP.

16. Proti tomuto rozsudku podal v zákonom stanovenej lehote odvolanie žalovaný v 1. rade. Navrhol rozsudok zrušiť a vec vrátiť na ďalšie konanie a rozhodnutie. Alternatívne požadoval, aby odvolací súd vo veci sám rozhodol. Ako dôvod uviedol, že rozhodnutie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci. Prvoinštančný súd sa nesprávne a v hrubom rozpore s doterajšou ustálenou rozhodovacou praxou súdov Slovenskej republiky vysporiadal s otázkou premlčania nároku žalobcu, a to tak, že nárok žalobcu premlčaný nie je. Podľa ust. § 112 OZ, ak veriteľ v premlčacej dobe uplatní právo na súde alebo u iného príslušného orgánu a v začatom konaní riadne pokračuje, premlčacia doba od tohto uplatnenia po dobu konania neplynie. To isté platí aj o práve, ktoré bolo právoplatne priznané a pre ktoré bol na súde alebo u iného príslušného orgánu navrhnutý výkon rozhodnutia. Zastavenie konania v dôsledku realizácie dispozičného práva žalobcom nemožno považovať za riadne pokračovanie v konaní v zmysle ust. § 112 OZ. Pokiaľ došlo k zastaveniu konania v dôsledku späťvzatia žaloby, prihliada sa na vec ako by ku konaniu vôbec nedošlo. Zastavené súdne konanie nemá žiadny právny dosah na plynutie premlčacej doby. Po späťvzati žaloby zo strany žalobcu v inom súdnom konaní premlčacia doba v období od 08.10.2009 do 02.04.2010 nespočívala, ale riadne plynula. Nárok žalobcu je preto v dôsledku márneho uplynutia 3-ročnej premlčacej doby a vzniesenia námietky premlčania zo strany žalovaného v 1. rade premlčaný. Nakoľko kúpna zmluva bola uzatvorená dňa 12.09.2007 a žaloba so všetkými účastníkmi zmluvy bola podaná až 10.01.2011, teda po vyše troch rokoch, je zjavné, že nárok žalobcu bol premlčaný a na námietku premlčania sa muselo prihliadnuť.

17. Odvolací súd v zmysle zásad ustanovení § 379, § 380 a § 381 CSP preskúmal napadnutý rozsudok spolu s konaním, ktoré mu predchádzalo, vec prejednal bez nariadenia pojednávania a zistil, že odvolanie žalovaného v 1. rade nie je opodstatnené.

18. Vo veci sa v dostatočnom rozsahu zistil skutkový stav a zo zistených skutočností bol vyvodený správny právny záver. Keďže ani v priebehu odvolacieho konania sa na týchto skutkových a právnych zisteniach nič nezmenilo, odvolací súd si osvojil náležité a presvedčivé odôvodnenie rozhodnutia prvoinštančným súdom, na ktoré, s výnimkou záveru o spočívaní plynutia premlčacej doby, v plnom rozsahu odkazuje.

19. V danom prípade, ako to vyplýva z obsahu pripojeného spisu Okresného súdu Prešov 25C 125/2009, žalobca sa už raz žalobou zo dňa 28.05.2009 domáhal určenia neplatnosti kúpnej zmluvy uzatvorenej medzi žalovaným v 1. rade a právny predchodcom žalovaných v 2. až 5. rade V. X.. Pôvodne táto žaloba smerovala len proti žalovanému v 1. rade a v priebehu konania bola rozšírená i na V. X.. V žalobe samotnej bol obsiahnutý i hmotnoprávny úkon žalobcu, a to dovolanie sa neplatnosti právneho úkonu pre nerešpektovanie jeho predkupného práva vyplývajúceho z ust. § 140 OZ. Táto žaloba spolu s ďalšími písomnosťami bola žalovanému v 1. rade doručená dňa 06.10.2009 a právnenému predchodcovi žalovaných v 2. až 5. rade V. X. dňa 08.10.2009. Aj keď neskôr žalobca svoju žalobu vzal späť a konanie bolo zastavené uznesením zo dňa 08.03.2010 č.k. 25C 125/2009 - 34, právoplatným dňa 02.04.2010, uvedené už následky vyvolané dovolaním sa relatívnej neplatnosti kúpnej zmluvy ovplyvniť nemohlo.

20. Podľa ust. § 40a OZ, ak ide o dôvod neplatnosti právneho úkonu podľa ust. § 49a, § 140, § 145 ods. 1, § 479, § 589, § 701 ods. 1 a § 741b ods. 2, považuje sa právny úkon za platný, pokiaľ sa ten, kto je takýmto úkonom dotknutý, neplatnosti právneho úkonu nedovolá. Neplatnosti sa nemôže dovolávať ten, kto ju sám spôsobil. To isté platí ak právny úkon nebol urobený vo forme, ktorú vyžaduje dohoda účastníkov (§ 40). Ak je právny úkon v rozpore so všeobecne záväzným právnym predpisom o cenách, je neplatný iba v rozsahu, v ktorom odporuje tomuto predpisu, ak sa ten, kto je takým úkonom dotknutý, neplatnosti dovolá.

21. Uvedené ustanovenie upravuje tzv. relatívnu neplatnosť právneho úkonu. Relatívna neplatnosť právneho úkonu je založená na vyvrátiťelnej domnienke platnosti tohto právneho úkonu. Relatívne neplatný právny úkon vyvoláva všetky účinky ako platný právny úkon, avšak tieto účinky pôsobia len do okamihu dovolania sa právnej skutočnosti, opodstatňujúcej záver o relatívnej neplatnosti. Právny úkon je teda podmiennečne platný. Jeho definitívna platnosť nastáva, ak niet iných dôvodov neplatnosti, po uplynutí troch rokov odo dňa urobenia právneho úkonu, počas ktorých sa žiadna oprávnená osoba nedovolá relatívnej neplatnosti, dodatočným schválením relatívne neplatného právneho úkonu a dodatočným odpadnutím dôvodu relatívnej neplatnosti právneho úkonu.

22. Relatívnej neplatnosti sa treba dovolať. Ide o jednostranný hmotnoprávny úkon, ktorý sa musí adresovať druhému účastníkovi právneho úkonu. V prípade, keď ten, kto sa dovoláva relatívnej neplatnosti právneho úkonu, nie je účastníkom tohto právneho úkonu, jednostranný prejav vôle treba adresovať všetkým účastníkom relatívne neplatného právneho úkonu. Dôjdením dovolania sa končí relatívna neplatnosť právneho úkonu a nastáva neplatnosť, ktorú účinkami možno prirovať k absolútnej neplatnosti. Písomná forma dovolania sa relatívnej neplatnosti nie je síce predpísaná, čo znamená, že relatívnej neplatnosti sa možno dovolávať aj ústne, avšak z hľadiska právnej istoty možno odporúčať, aby sa tento jednostranný právny úkon urobil písomne. V písomnej forme ho však treba urobiť vždy, ak je zákonom ustanovená alebo dohodou účastníkov dojednaná písomná forma právneho úkonu. Oprávnený sa relatívnej neplatnosti právneho úkonu môže dovolať mimo súdneho konania, ale aj v súdnom konaní na základe žaloby, prípadne na základe námietky tvoriacej súčasť obrany proti uplatnenému právu.

23. V dôsledku účinného dovolania sa relatívnej neplatnosti bez ohľadu na to, či sa tak stalo v rámci súdneho konania alebo mimo neho, neplatnosť právneho úkonu nastáva ku dňu jeho uzavretia. Ak žalobca v inom súdnom konaní vedenom proti žalovanému v 1. rade a právnemu predchodcovi žalovaných v 2. až 5. rade svojim hmotnoprávnym úkonom obsiahnutým v žalobe vyvolal zákonom predpokladané účinky dovolania sa relatívnej neplatnosti, je nepochybné, že právny úkon postihnutý relatívnou neplatnosťou sa stal neplatným späťne ku dňu uzatvorenia zmluvy a tento zákonný dôsledok nemohlo ovplyvniť ani neskoršie zastavenie konania v dôsledku späťvzatia žaloby. Späťvzatie žaloby predstavuje procesný úkon voči súdu, ktorým žalobca prejavuje vôľu, aby sa nekonalo a o veci meritórne nerozhodovalo, kým hmotnoprávny úkon dovolania sa relatívnej neplatnosti spôsobuje jeho neplatnosť a tento následok už zvrátiť nemožno. Zastavenie konania v dôsledku späťvzatia žaloby po účinnom dovolaní sa relatívnej neplatnosti nespôsobuje obnovenie platnosti právneho úkonu a právny úkon i naďalej zostáva neplatným.

24. V prejednávanej veci sa žalobca bez akýchkoľvek pochybností v priebehu iného súdneho konania, a to konania vedeného na Okresnom súde Prešov pod sp. zn. 25C 125/2009 dovolal relatívnej neplatnosti právneho úkonu voči žalovanému v 1. rade a právnemu predchodcovi žalovaných v 2. až 5. rade. Stalo sa tak ešte pred uplynutím trojročnej premlčacej doby vyplývajúcej z ust. § 101 Občianskeho zákonníka a počítanej od uzatvorenia právneho úkonu. Po dovolaní sa relatívnej neplatnosti z dôvodu porušenia predkupného práva žalobcu vyplývajúceho z ust. § 140 OZ, prestala platiť vyvrátiťelná domnienka platnosti právneho úkonu predpokladaná ust. § 40a OZ.

25. Vychádzajúc z uvedeného odvolací súd postupom vyplývajúcim z ust. § 387 CSP rozsudok ako vecne správny potvrdil.

26. O trovách odvolacieho konania rozhodol v súlade s ust. § 396 ods. 1 CSP v spojení s ust. § 255 ods. 1 CSP. Dôvodom takéhoto rozhodnutia o trovách bola skutočnosť, že úspešnému žalobcovi v súvislosti s odvolacím konaním žiadne trovy nevznikli.

27. Rozhodnutie bolo prijaté pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu odvolanie nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 C.s.p.) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 odsek 1 C.s.p.).

Dovolateľ musí byť s výnimkou prípadov podľa § 429 odsek 2 v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 odsek 1 C.s.p.).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 C.s.p.).